

מסורת הש"ס

רש"י

ואלו מותרין פרק שני נדרים

ר"ן

טו.

עין משפט
נר מצוה

(א) [נ"ל והתנא],
(ב) [ומספיק פ"ח לעיל י: ג]
שנויות ה"א, (ג) שנויות
שם ינמות ק"ח: סוכה נ"ג,
(ד) [נקמן פ"א: פסחים י:
מגילה ה: (ה) לקמן טו,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כי לא וכו'
תנאי ליום אחרון דלמחר
לכ"ל ויבית כגון נמחק:
(ב) ד"ה אחר לך וכו'
קונם עיני בשניה היום
וכי' דלמחר לניח למחר
אי ניח ממחול: (ג) ד"ה
קונם שלא וכו' הגורד
מן הירק, ג"כ דף י"ז:
(ד) ד"ה אחר ר' אבה וכו'
לפי הפסח אפילו ה':
(ה) ד"ה הלכה וכו' עברה
הקיד' דלמחר מ"ה אימא
סיפא הכי מסקנה וכו' כל
יחל ומקשין כל"ל והד"ה:

גליון הש"ס

גמ' כי לא מודר
בתנאה. עיין לקמן דף
סה כ"ה תוס' ד"ה
נדרים שגגות:

תוספות

ואי דלא ידבר שיעורא מי
שבקינה עד דערב
איסורא בל יחל ודא א"ר
יחנן שבועה שלא אישן
שלישה ימים וכו'. אפטר
פ"י דלמחר דלמחר כי ניח
לקיים אינו חל דהכא מדמי
מד ש"א לקיימו לשבועת
שאל והוא דלמחר מכל פרי
דעלמא (דף ע"ט:) לא דוקא
כל פרי דל"כ לא הוא חיל
כיון דל"כ אפשר לקיים:
א"ר דאמר קונם עיני
היום וכו' אלמא איתא
דניח. והיא גופ' אשמעי'
דלמחר לניח איסור כל יחל
מחזק שמונה לישן היום
וא"ר ולוקמיה כגון דלמחר
קונם עיני בשניה למחר אם
אישן היום דבההיא מודה
רב יהודה וי"ל דהא נמי
מילתא דפשיטא היא ולא
איתרין לאשמעי': כי
קתני דאי ניח. וא"ר
פשיטא דאם ניח דלמחר
בכל יחל ויש למחר דהוא
גופא אלא לאשמעי' דלמחר
דלמחר לישן היום דנדר
יהודה וי"ל הרי זה בלא
יחל דנדר כלומר יש לו
לזרע שאל עיני שאל
יבא לניח כל יחל דנדר
דשאל יחל למחר דמתנאי
לא מודה דנדר יהודה לך
אם יחל היום קרוב לזרע
הוא שיהא לניח כל יחל דנדר
לפי שגילות הוא שישן
לא מודה דנדר דמתנאי לא
למחר דפשיטא דמתנאי לא
מודה וא"ר ולוקמיה כגון
דניח שבקינה לשינוי
ועשוי לא קשה היא
דניח יחנן וי"ל דהא נמי
פשיטא: דריבא אבר
לעולם ברקתני. שאני יחן
ואע"ג דהו דבר שאין לו
ממש מ"ה אסור מדרבנן
ובל יחל דקמי אסתמחא
בעלמא ויחיה גבי קונם

כי לא מודר בתנאי. דכיון דיוס של מחר הוא תנאי ליום אחרון
(א) כגון דלמחר קונם עיני בשניה היום אם אישן למחר הוא אותו
היום דלמחר תנאי לאותו היום דלמחר דאם יישן למחר הוא לניח
מאחר שיהא דלמחר ואם לא יישן לא לניח משום הכי אמרין דלא יישן
היום דשאל כי אמי למחר לא מודה
בתנאי ונמא עובר בכל יחל: אבל
באיסורא. דלמחר קונם עיני בשניה
מחר אם אישן היום דלמחר יוס של
מחר נטוי לאיסורא ודאי מזהר זהיר
בזה דלא לא מקיים תנאי שישן בלמחר
היום ודאי כי אמי למחר לא הו יישן
דלא איתמר נדר: אילמא דקמי
שאי יחן מי הו נדר. הא שניה דבר
שאינו בו ממש הוא אלא דאמר קונם עיני
בשניה ואי דלא הו יחל שיעורא מי שבקינה
ליה עד דערב איסור בל יחל ודא ר' יוחנן
שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו
וישן לאלתר אלא דאמר קונם עיני בשניה
למחר אם אישן היום הא אמרת כל באסוריה
מודר אלא פשיטא דאמר קונם עיני בשניה
היום אם אישן למחר ואי לא ניח היום כי
ניח למחר מאי בל יחל דברו איכא אלא
לאו בדניח אלמא איתיה דניח ותיובתא
דבר יהודה כי קתני דאי ניח רבינא אמר
לעולם דקתני ומאי בל יחל דמדרבנן ומי
איכא בל יחל מדרבנן אין ודא תנאי דברים
המותירין ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה
רשאי להתיר בפניהם שנאמר לא יחל דברו
תנן שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי
לבית אביך עד החג והלכה לפני הפסח אסור
בהנאתו עד הפסח הלכה לפני הפסח אסור
לא הלכה לא א"ר אבא והלכה לפני הפסח
אסור ולוקה לא הלכה ואסור בעלמא
אימא סיפא אחר הפסח בבל יחל דברו ואי
דלא איתנה לפני הפסח מי איכא בל יחל
אלא פשיטא דאיתנה אלמא מיתנה
ותיובתא

מלקין אותו. משום שבעת שאל: וישן לאסור. אם ירצה שאין
שבעה חלה לאסור כלל והכא נמי היכי חייל נדרא:
ואלא דאמר קונם עיני בשניה למחר אם אישן היום. משום דליכא
לאוקומא דאמר קונם עיני בשניה היום דאי הכי פשיטא אלא ה"ק
זהר שלא יישן ביום ראשון של תנאי
כדי שלא יבא לידי לא יחל ומש"ה
קמי הרי זה בכל יחל דברו ולא
קמי אסור משום דלא מיתני ליה
שהיי יוס ראשון אינו אסור מלך
עלמא אלא כדי שלא יבא ביום שני
לידי לא יחל: והא אמרת כל
באסוריה מודה. הלכך לא מניח
אמרת הכי: אלא לאו בדניח אלמא
איתיה דניח. ומתניתין הא קמ"ל
הרי זה בכל יחל דברו כלומר הרי זה
מוטר לכל יחל ספק כל יחל שאל
רצה לישן ביום ראשון לא אמרין
דלא יישן כדי שלא יהא אפשר לו לזכר
לידי כל יחל. וקשה צעני כי פרכין
לעיל בסמוך הא אמרת כל באסוריה
מודר מאי קושיא נימא דהכי קאמר
הרי זה בכל יחל כלומר מותר לו לישן
ביום ראשון ולהכניס עממו בספק
כל יחל משום דבאסוריה מודה
דשאל נמי בדי האי גוונא מפרשין
לה ונ"ל דהיינו טעמא דלא מניח
למחר הכי משום דאי שריותא
אשמעינן דבאסוריה מודה דרישא
ה"ל לאשמעינן איסורא דבתנאי
לא מודה דהא הא דלמחר רב יהודה
דבתנאי לא מודה חששא דרבנן
בעלמא הוא ולא דאסור נמי כולי
האי דהא רב נחמן פליג עלה והיכי
רשיע תנא לאשמעינן שריותא
דמילא שמעינן לה וכולי עלמא מודו
בה ולא אשמעינן איסורא בתנאי
דלמחר רבא ומש"ה מסקינן דודאי
בשריותא דתנאי עסקי' לאשמעינן
תנא דלמחר בתנאי מודה ויב"ב
דבר יהודה: כי קמי דאי וכו'
ואדרבה מתניתין הא דבר יהודה אלא לאשמעינן והכי קמי זהר
שלא יישן יוס ראשון דאי יישן קרוב הוא לזכר לידי כל יחל דברו
דבתנאי לא מודה: רבינא אמר לעולם דקמי. כלומר שאני
ישן ולא קאמר עיני בשניה דאע"ג דשינה אין זה ממש איכא כל
יחל מדרבנן דאשכחנא תנא דמי דדרבנן לא יחל דברו ומש"ה תנא
במתני' נדרים הרי זה בלא יחל דברו ולא תנא אסור דקקמי
בשנויות משום דלמחר אסור מדינא וצנדרים לא מסתק אלא
מדרבנן משום דלא דבר יחל: מן שאם נסעים לי. כלומר משלי
אם תלכי לבית אביך וכו' הלכה אסורא אבל לא הלכה לא דמותרת
למחר קודם הפסח כל זמן שלא תלך אע"ג דשאת נהנית לי איסור
ואם תלכי לבית אביך תנאי וי"מ דלפילו בתנאי מודה:
הלכה אסורא בהנאתו ולוקה. כלומר לוקה היא אבל הוא אינו
לוקה שהרי לא עשה שום איסור אלא שהדירה. ואפשר דתנא נמי
הא לאשמעינן אבא ארמיא דעלה רבינא איסורא אבל לא עליו
כלל. אלא ארמיא ד"ל כצד לוקה הוא שהדירה אם הנהא אותה
אבל היא אינה לוקה דכיון דלא נדרה כלל לא שייך בה לא יחל
דברו. וליתא דודאי הוא אינו לוקה מדאמרין לקמן בפרק אין בין
המודר (דף לה.) גבי יש מעילה בקונמות אמר ליה רב אחא בריה
דרב איקא לרב אשי ככרי עליך ותנה לו בנמנה מי מעל למעול
נותן הא לא אסירא עליה אלמא אין האוסר עובר כלל והמודר נמי
על

יא א מיי פ"ח מהל'
שנויות ה"א [ו] וי"ה
ה' כ סמך לאין רלח
טו"ע י"ד ר' לו פטי'
ד:
יב ב מיי פ"ג מהל'
נדרים ה' יב סמך
לאין רלח טו"ע י"ד ר' ס'
פטי' א:
יג א טו"ע י"ד ר' רי'
פטי' א:
יד ד ה' מיי פ"י מהל'
נדרים ה' יב סמך
לאין רלח טו"ע י"ד ר' ס'
פטי' כ:

מובא רש"י

שבועה שלא אישן
שלישה ימים מלקין
אותו. משום שבעת שאל,
דבר שאי אפשר הוא,
ומשבעת ימים לשק
(שבועות כה.) שבעת לשון
ושבעת שבעת
מפיו הרי הוא כשבע
על העמוד של אבן שהוא
של זכר, אפ"ר זה שבע
על דבר שאי אפשר,
ובשנויות (כט.) מן דהיינו
שבעת שאל ויחייב על
דבר מוטע וכו' שיהיה
זו (סוכה נג.) לעולם
בדקתני. לעולם כלוקמא
מיי, דלמחר עיני ואיכא
תנאי, ומיחל לא נס ביום
ראשון, ואפילו הכי אי
יוס ביום שני שהוא
יום התנאי איכא איסורא
מדרבנן, וכל יחל דקאמר
מדרבנן הוא, והענין הוא
ואפ"ר יחל אסור
ביום ראשון (דאמר בשם),
שאת נהנית לי עד
הפסח. הרי עומד בלדך
ואמר קונם שאת נהנית
לי עד הפסח אם תלכי
לבית אביך ממשני עד
החג (לקמן טו.) אסוריה
ולוקה. היא אם נהנית
הוא לא, והלכה, שהרי עשה
נכסיו עליה הקדש ואדם
אוסר נכסיו על חברו והוא
כאילו היא נדרה ועוברת
משום לא יחל דבריה, אבל
איהו לא לך עבר מדי
(דאמר בשם).

פירוש הרא"ש

מי שבקינה ליה עד דערב
דאמר בל יחל. לשיטתא
יחנן דקמי הרי זה בכל
יחל משמע דלא עבר השאל
איסורא בשעת נדר אבל
לכשיין אז יעבור על כל
יחל והא ליתא דשעת
הנדר עבר איסורא שהויה
נדר לנטול מפיו דבר שאי
אפשר לקיימו ויחיה זה
בשנויות לוקה משום
שבעת שאל וצנדרים
איסורא הוא דליכא
ולכשיין לניח כל יחל דכיון
דל"א לו קמי נדרו לא
הו נדר ויחיה דנדי
שנויות שייך לשיטת דמי
שבקינה ליה משום דלמחר
הויה אותו דמשום דל"א
מקונם שאל נקט נמי
גבי נדרים: בולקין אותו
וישן לאתרה. משום דאי
אפשר ליהות שלשה ימים

כל שיה ואתה שבעה מפיו לנטול ולוקה משום שבעת שאל: כי קתני דאי ניח. לא קתני דמתנאי שייך למחלה ביום
ראשון אלא אם יוס וגם יחל למחר הרי הוא בכל יחל למחר: לעולם דקאמר. שאני יחן לזמן קרוב דבר שאפשר
לקיימו ואע"ג דאין הנדרים חל על דבר שאין בו ממש איכא כל יחל מדרבנן: אם תלכי לבית אביך עד החג. אבל
לא לא הלכה לא אסירא ולא חיישינן שמה תלך אחר הפסח אלמא מודה דבתנאי: הלכה אסוריה בהנאתו ולוקה. משום
לא דכל יחל אם תהיה משלי דמתנאי אמר איש כי ידור נדר כל יחל דברו לא יתבעול דבריו ומה שערב נדר כל עליו
איסור כל יחל כלילו הקדשו אם על עממו אסור עובר בכל יחל ואם אסור על אחר הנהא ממנו עובר בכל יחל: אם
תלכי לבית אביך עד הפסח. היה עומד אחר החג ואסרה בהנאה עד החג בתנאי שאל תלך עד הפסח:

שאני משמחן מודה רבינא דליכא כל יחל מדאורייתא והו מתני' לדדין גבי שאני יחן הו כל יחל מדרבנן וגבי קונם שאני
משמחן הו כל יחל מדאורייתא ונראה דהלכה כרבינא דלמחר דלפילו דבר שאין בו ממש איכא כל יחל מדרבנן חל דריבנא
בתרלה ועוד כ"ע סבירא לכו כרבינא והא דדקחין הש"ס לשטי' דאי ניח ולא מתר כרבינא לא משום דלית ליה דריבנא
אלא משום דאשמעינן דקמי כל יחל גבי שאני יחן דוקא קאמר מדאורייתא דומיא דגבי שאני משמחן דתני
בדיהיי ורבינא לא חייש להכי הנהא שטי' שאני שטי' מדרב וכן כל דבר שאין בו ממש ריך התרת מכס: ואחרים
בהו ב' איתור. ממה מה שניין זה לנהגו זו איסור וי"ל דהא נמי שטי' ומתקין לאסור עממו וס' דבר שאין בו ממש
אין לו נהגו גדול מהו כ"ר למשיח: תנן שאת נהנית לי עד הפסח וכו'. ממה הא משועבד לא והיכי מני מיר לא וי"ל
דאחר קונם משמחן עלי ושאם נהנית לי לא דוקא אי נמי שאני שטי' מדרב דבר שיעול לקיים שפיר מיל